Eduskunta
Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 73/2021)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain 58 d §:ää sekä väliaikaisesti tartuntatautilakia. Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisten säännösten voimassaoloa. Väliaikaisesti voimassa olevat säännökset koskisivat ravitsemisliikkeissä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Laki tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2021. Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Suomen Yrittäjien lausunto

Sääntely on ylimitoitettua muuttuneessa tautitilanteessa

On tärkeää luoda näkymää ja ennakoitavuutta yrittäjille sekä antaa suuntaviivoja siirtymisestä kohti normaalia. Tartuntatautilain elinkeinotoimintaa rajoittavien väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkaminen antaa vastakkaisen viestin, vie toivoa ja aiheuttaa epävarmuutta yrittäjissä, joiden taloudellinen sekä henkinen kestokyky on jo pitkään ollut koetuksella rajoitustoimenpiteiden vuoksi.

Rajoitustoimenpiteiden pitkittyessä on rajoitustoimien yhteiskunnalliset vaikutukset huomioitava paremmin. Arviointia on tehtävä rajoitusten epidemiologisten vaikutusten lisäksi myös laajemmin niiden aiheuttamien sosiaalisten sekä taloudellisten ja vaikutusten osalta. Rajoitustoimien osalta on tehty vain määrällistä arviointia eli tartuntalukujen seurantaan perustuvaa arviointia ja usein vielä lukujen perusteella, jotka eivät koske itse rajoitettavaa

toimintaa. Rajoitusten välttämättömyys on osoitettava rajoitettavaa toimintaa koskevan tartuntalukujen perusteella. Mitään rajoituksia ei tule pitää voimassa vain varmuuden vuoksi.

Sääntelyn jatkamisen osalta ei ole huomioitu epidemian suotuisaa kehityssuuntaa sekä sen hallintaa helpottavien tekijöiden merkitystä. Sääntelyn voimassaoloaikana on käynyt selväksi, että sen soveltaminen on ollut haastavaa, osittain tulkinnanvaraista ja liian joustamatonta. Kannatamme lähikontaktin määritelmän tarkentamista ulkotilojen osalta. On kuitenkin ongelmallista, että muutoin sääntelyä esitetään jatkettavaksi pääosin sellaisenaan ja katsomme, että väliaikaisten säännösten jatkaminen edellyttää tiettyjen säännösten uudelleentarkastelua.

Väliaikaisen sääntelyn voimassaolon pituus

On syytä muistaa, että kriisi jättää pitkät jäljet yrityksiin. Vaikutukset jatkuvat vielä pitkään rajoitusten poistamisen jälkeen. Rajoitustoimien pitkittyminen merkitsee yhä useamman elinkelpoisen yrityksen toiminnan päättymistä. Väliaikaisten säännöksien voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 31.12.2021 saakka. On selvää, ettei rajoitusten välttämättömyyttä koskevaa arviointia ole mahdollista tehdä ajallisesti näin pitkälle. Tämä on ongelmallista, koska elinkeinovapautta rajoittavaa sääntelyä ei voida pitää voimassa vain varmuuden vuoksi.

On otettava huomioon, että nyt jatkettavaksi esitetty sääntely on luotu tilanteeseen, jossa rokotukset eivät olleet tuomassa helpotusta. On selvää, että tarve on täysin toisenlainen rauhoittuvassa epidemiatilanteessa, johon myös kausivaihtelun odotetaan tuovan lisähelpotusta. On myös pantava merkille, että arvioiden mukaan valtaosa aikuisväestöstä on rokotettu kesän loppuun mennessä. Nämä seikat huomioiden pidämme esitettyä voimassaoloaikaa kohtuuttoman pitkänä. **Katsomme, että sääntelyn esitettyä voimassaoloa pitäisi lyhentää huomattavasti.**

Mikäli sääntelyn voimassaoloa jatketaan ja rajoituksia otetaan uudelleen käyttöön, **on varmistettava, että yritykset saavat kompensaatiota rajoituksista aiheutuvista vahingoista** ja, että kompensaatiomekanismit kattavat koko rajoitusten voimassaoloajan.

Tartuntatautilain 58 g §:n mukainen sulkuvelvoite

Tartuntatautilaissa määriteltyjen tilojen sulkemista koskeva 58 g §:n mukainen päätös tarkoittaa voimakasta puuttumista ja merkittävää rajoitusta elinkeinovapauteen tekemällä toiminnan harjoittamisen mahdottomaksi rajoituksen voimassaoloaikana. Säännökseen tehty tiukennus, jonka mukaan

sulkupäätös voidaan tehdä asiakasmääristä riippumatta, on vaarantanut oikeasuhtaisuuden ja välttämättömyyden vaatimukset.

Katsomme, ettei 58 g §:n täyssulun mukaista ankaraa toimivaltuutta ole syytä pitää lainkaan voimassa epidemian suotuisa kehityssuunta huomioiden, kun tartuntojen ehkäisy on mahdollista lievempien keinojen avulla. Kuntosalien, ryhmäliikunnan ja sisäliikunnan keskeyttäminen aiheuttaa elinkeinotoimintaan kohdistuvien vahinkojen lisäksi liikkumattomuudesta koituvia negatiivisia vaikutuksia, jotka voivat aiheuttaa kustannuksia myös pitkällä aikavälillä. Kun liikunnalla ja urheilulla on merkittävät myönteiset vaikutukset koko väestön fyysisen ja henkisen terveyden kannalta, on kaikki näihin toimintoihin kohdistuvat rajoituksen rajoitettava vain välttämättömimpään.

Mikäli 58 c ja 58 d §:n mukaisia keinoja ei voida pitää riittävänä parantuneessakaan epidemiatilanteessa katsomme, ettei 58 g §:n voimassaoloa tule kuitenkaan jatkaa nykymuotoisena. Säännöksessä pitäisi huomioida tiloja ja niiden käyttöä koskevat erityispiirteet, kuten **tilojen koko, niissä asioivat asiakasmäärät ja toteutetut tehokkaat koronatorjuntatoimenpiteet**. Näiden seikkojen huomioiminen toisi tarvittavaa joustavuutta myös viranomaisille, joilta puuttuu liikkumavara lievempien keinojen osalta.

Sääntelyn ei tulisi sallia kategorista täyssulkua. Sen sijaan säännöstä on muutettava siten, että siinä määriteltäisiin epidemiatilanteen heikentymisen vuoksi käyttöönotettavat enimmäisasiakasmäärät, jotka määriteltäisiin tilan pinta-alan mukaan. Mikäli tiloja käyttävä toimija pystyisi rajaamaan asiakasmääriään mahdollisen päätöksen mukaisesti, velvoitetta täyssulkuun ei olisi. **Katsomme, että asiakastilojen sulkemisen sijaan olisi säädettävä asiakasmäärärajoituksista, jotka tulisi suhteuttaa tilan kokoon samalla tavalla kuin ravintoloissa.**

Ravintoloita koskeva rajoitussääntely

Ravintola-ala on ollut jo yli vuoden rajoitustoimenpiteiden kohteena ja tämän vuoksi on erityisen tarkkaan harkittava alalle kohdennettavia rajoituksia ja otettava huomioon myös toimialan kestokyky. Rajoitukset, jotka mahdollistavat klo 18 alkavan aukiolorajoituksen ja kello 17 alkavan anniskeluaikarajoituksen ovat erittäin ankaria. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan tahtotilan vastaisesti ruokaravintoloiden sulkeminen ennen klo 21 ei ole pysynyt erityisen korkean kynnyksen takana. Tiukennetut aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset ovat käytännössä estäneet illallisravintoloiden sekä anniskeluravintoloiden toiminnan. **Sääntelyä olisi muutettava aukiolo-, anniskelu- ja asiakasmäärärajoitusten suhteen siten, että se luo mahdollisuudet kannattavaan liiketoimintaan**. Tämä edellyttää, että

aukiolo-, ja anniskeluaikarajoituksien olisi sääntelyllä mahdollistettava alkavan tiukimmillaan myöhäisillasta eikä alkuillasta sekä tiukennettujen asiakasmäärärajoitusten lievennystä.

Koska ulkotiloissa viruksen leviämisen riski on pienempi kuin sisätiloissa olisi perusteltua, että anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia ei kohdisteta yhtä laajasti ravitsemusliikkeiden ulkotiloihin. Kesäkauden lähestyessä ravintola-alalle on elintärkeää, että ravintolat voivat ohjata asiakkaitaan syömään ja juomaan terveysturvallisesti ravitsemisliikkeidensä ulkotiloissa. Asiakkaiden terveysturvallisempaan asioimiseen voitaisiin ohjata ulkotiloja koskevien lievennysten avulla. **Katsomme, että ravitsemistoimintaa koskevia anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia tulisi kohdistaa lievemmin ravitsemusliikkeiden ulkotiloihin.** Asetuksenantovaltuuksia olisi tarkennettava näiden seikkojen osalta.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija